

AGENTE DE SAÚDE YANOMAMI

Awei kami yani *Agente de Saúde* yama thë peximai *Agente de Saúde* yama a peximai yaro kami yama kini Yanomami yama ki haari taayu pihio yaro einaha kami yani *Agente de Saúde* yama a peximai yaro yama a pou mao tēhē *malária* yama pē ria taai yaro kami yani xaari *jornal* yama a thaprarema *Agente de Saúde* yama a peximai yaro naha thë kua yaro witi naha thë kua tha wama ki pihio kunimai *Agente de Saúde* yama ani mai thaprai puonimi *índio* yama ki kupru pihio yaro kami yama kini yama ki haari taayu yaro einaha kami yama ki kuwai pihio yaro einaha thë xaari thaprarema kami yani xaari mahi ya thë thama yaro einaha tha? *remédio* yama pē riã weyu wei ya thë thaprarema naha ya thë kohipē thaprarema kami yani einaha kami yani *Agente de Saúde* yama a peximai yaro ai thã kōo kaho napē wani *carta* waa hataari ipa oni wa a kohi pē taarei ya thë kohi pē thaprarema kami yani utiti ya thë thapranimi kohi pē yaro einaha *remédio* weyotima ya thë peximai yaro kami yani einaha thë kua yaro thë kohi pē thaprarema *remédio* ya pē hika prai pihio yaro kami yani einaha thë a *muito importante* einaha thë kua yaro kami yani *jornal* yaa kohi pē thaprarema.

Venâncio Yanomami - Heramapi thëri ethë ã oni

Yama kini waiha *Saúde* yama ki kuprario tēhē yama thë taari tēhē waiha Yanomami yama kini pihio ha moyamirini yaro. Ihi tēhē *remédio* yama kiha turuha taarini ihuru yama pē hirimai pihio yaro kuwa yaro ihi tēhē yama ki ihuru pē haromamu pihio yaro. Hapao tēhē pata thë pē ni thë tai hikio mao mayarohe hei tēhē oxe yama kini napē yama pē taaha hiarini yama ki pihio kuu yaro yama ki pihio xaari prarioma kami yama kini *escola* yama a taai hikioma yaro waiha yama ki kohi pē moyami mahirayu tēhē ihuru yama pē haari taai pihio yaro, awei hei tēhē ipa thama prarioma kami Yanomami yama ki hirimamu pihio wētha paxio.

Genivaldo Werehe Yanomami - Perekapiu thëri

pihi xaaripruwi thë ã oni

Heramapi thëri pēxē kuisipi thëri pēxē Perakapi u thëri pēxē
ihĩ pēni hwei *jornal* pē thaihe

Alto Catrimani - Nomeru 3 - abril de 2003

GARIMPEIRO THã ã ONI

Awei hei tēhē Yanomami yama kini *garimpeiro* yama pē *jornal* pē thaprarema kami yama ki urihi pē hami yutuha hehami *garimpeiro* pē avião pē huma yaro. Hei thë ka kii tēhē kami Yanomami yama ki pree huxuwa mahirayoma yaro urihi yama a noamai mapru hetuoimi inaha urihi yama a noamai kuo xoa tēhē yamaki wara patamayu yama ki pihio mohotio tēhē yama kini mau upēni waiprai puo mahe kami yama ki piri ha pē hami *garimpeiro* pē taproimi maki kasi tarehami yama ki urihi pē thomi maihe yati *ouro* pē kutayoni paeketarehami waroho *avião* mapē waroho ithou mahi yaro inaha kua yaro kami yama ki pata u titiai pihioimi *Conselho Distrital* yama ki pree kohi pē mahio hetuo einaha Yanomami yama ki pree kuu hei tēhē *educação* pēha pei yama pē taiyao rarioma mohotio tēhē inaha napē thë pē kuwēita yama ki pihio kuuma a tēhē yama ki pihini ohotamai hiki omama yaro hei tēhē yama ki pihini ohotamamu pihioimi hei tēhē thë kuaimi. Hapao tēhē yama ki yaro pē haikia mahi yarohe pari pē xē ihe opo pē xē ihe amatha pēxē ihe maraxi xē ihe kurema pēxē ihe kai pēxē ihe xama pēxē ihe yuri pē nomama ihe iwa pēxē ihe thomi pēxē ihe kurito pē rēka ihe. Inaha yama ki mohotio tēhē yama ki yaropē thama yarohe *garimpeiro* yama pē na hawaripu wei thë ã oni.

Iramar Yanomami Ixiama Heramapi thëri

Awei kami yama kinē *garimpeiro* wama ki nohimai pihioimi. Awei weti wama thë thai ha pii wama ki *avião* pēhai hai tha? kami yama kini *mineradora* yama a thamai pihioimi heami kaho *garimpeiro* wama ki huu kuani mai kami Yanomami yama ki pirio kuo pē hami wama ki kuai pihioni mai. Awei kami yama kini *Recurso Natural* yama a thamai pihioimi kami yama kini ihi yama thë thamai tēhē yama ki yaro pē maprario tai naha yama ki pihio kuu yaro *Recurso Natural Não Renovável* yama a thama ki tēhē yama kini ohirioho taai inaha yama ki pihio kuu yaro yama thë thama pihioimi inaha thë kuwē yaro yama thë thamai pihioimi ai Yanomami yama kini yama thë taapē.

Ricardo Yanomami Heramapi thëri

DINHEIRO THË Ñ ONI

Dinheiro witi pii thë tha?
Dinheiro wa atai wama ki pihi kuu. *Dinheiro* aka kii napë pëni waamotima thë pë toai wehe ihi *dinheiro* paxio kami Yanomama yama kini napë yama e thë wëmami kama pënë *dinheiro* pë hamë napë pë pree iyai puo *dinheiro* a kama a kuna hapëi yaimi ihi *dinheiro* waiha kami Yanomama yama ki matihi pë hamë *dinheiro* pë ato ahe pë iyai puo makii

kami Yanomama yama ki urihi pë hamë *ouro* pë toathe *ouro* a kamaa inaha napë pë ohi nomarayu kami Yanomama yama ki urihi pë hamë *ouro* a kua yaro ihi inaha thaihe *dinheiro* aha pë iyai puo *dinheiro* kama kunaha napë pë ohi nomapru mahi hetu pë *dinheiro* pë maa. Awei hei *dinheiro* aka kii ha napë pë iyai puo *dinheiro* a kama kunaha napë pë kuo hetuoimi mahi kami Yanomama yama kini ihi *ouro* aha pei uhuru pë epë iyamai prohe *dinheiro* a kayo pree kua yaro pë iyai puo *dinheiro*.

Macuxi Yanomami - Perakapiu thëri e thë ñ oni kutaoma

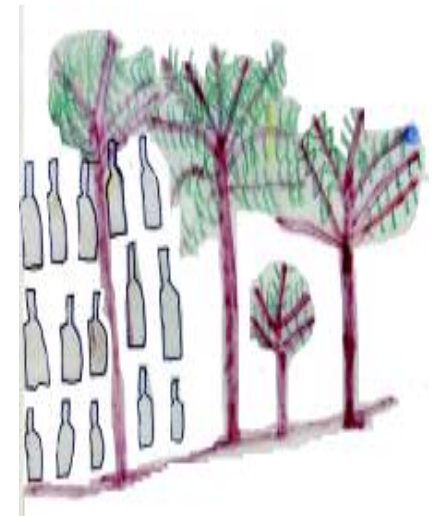
Dinheiro wa a taai wama ki pihi kuu tēhë kami Yanomami yama kini matihi rururamotima a kueni Yanomami *dinheiro* yama a pree toai hetuo pihio yaro inaha yama ki pihi kuu yaro napë pëni *dinheiro* pë ka kii kami yama ki yama a pree piximai hetuo yaro *dinheiro* noa kohipëwi yama pë pree pou pihio hetuo yaro Yanomami yama kini *dinheiro* yama pë thai taimi maki napë pëni *dinheiro* pë oni hipi yarohe kami yama ki pihi xaaripraoma yaro *Boa Vista* kami yama ki huu tēhë yama ki ria horimoimi yaro ihi *dinheiro* yama a pree pou tēhë hapaka yama pë rurai pihio yaro poo pata pë preexo *bacia* pëxo poo uhuru pëxo hayokoroma pëxo uhea pëxo peina thë pëxo thuwë pë naxikoko pë hirikai wihi *ralo* pëxo inaha yama thë pë rururai kuwai pihio yaro *dinheiro* Yanomami yama kini mai huu pihioimi yaro *dinheiro* yama pë pree peximai yutuha pata thë pëni ihi *dinheiro* a pouma makihi hehami napë pë warokema yaro ihi tēhë *escola* akayo waro makema yarohe inaha thë pë kuokema yaro kami yama ki pihi topraru xoa. Awei *dinheiro* yama pë oni wawë prarema yaro kami Yanomami yama ki pihi yani xaarikema ihi matihi pë toamotima *dinheiro* a kutayoni kami yama kini napë pë ha *dinheiro* yama pë ukai pihio hetuo yaro Yanomami yama ki pihi moyami hikirarioma yaro Dora ani *dinheiro* utupë haya maki pihi xaari pramai noho yaro yama ki pihi topraru totuhuko. Maprarioma.

Iramar Yanomami Ixiãma

ECOLOGIA THË Ñ ONI

Pilha Impacto Ambiental a kua yaro kami yani ya a tha pramai pihioimi yaro *madeira Impacto Ambiental* a pree kukiwii kami yani thë piximaimi yaro kami yani *fazendeiro Impacto Ambiental* kami yani *fazendeiro* pë ha *Impacto Ambiental* ya a thapramai pihioimi *mineradora* aka kii anaxara pë yaro yama a xawara tiamaimi *minério* yama a haukë marini matihi yama pë thamai pihioimi yaro kami Yanomami yama ki urihi pë paxio yaro kaho napë wama ki ha pixaka tha maimi kami Yanomami yama ki urihi pë kutayoni *minério* yama a ukë pramai pihioimi kaho napë wama ki matihi pë thamai pihioimi kami *professor* yama ki moyami rariyõma yaro hei tēhë pata thë pë kuma hapii naha thë pë kuma yaro. Awei hehami kami Yanomami yama ki urihi pë hami *minério* yama a ukëmami. Maprarioma.

Cunhadinho Yanomami Professor Turahipi thëri

Kami yama ki urihi pë wawë prario tēhë winaha yaro ohi kuat pë tha kami yama ki pihiku yaro kami yama kini *fazendeiro* wama ki peximaimi mahi hapa mahio tēhë yama ki pihi mohotio tēhë urihi wama a awama urihi wariahi kiarema yaro ei tēhë kami yami kini yaro yama pë noam yaro napë wama ki he ñ wat mahi toko yaro kami yama ki ohi thamouwe thëni mohotirayu tha yama ki pihikuu mahi yaro yam ki yaro pë horema përayu tēhë witi naha yama ki kua pë yama ki pihi kuu mahioma yaro hapa inaha y kuma yaro ya pë noamati mahi yaro kami yani kar kini yaro yama pë noamati owi thë ñ oni paxio hap kami yama ki pihi kuu *fazendeiro* wama ki peximai yama kini yaro yama pë noamati mahi yaro kami y sikoramouweini yaro yama pë-noamati mahi yaro napi ki heã wat mahi toko yaro kami yani *fazendeiro* w peximaimi. Hapao tēhë kami yama ki pihi mohotio wamarenti pihiarema hei kami yama ki usikoramou wini napë wa *garimpeiro* wama ki peximaimi inaha korema tha kutaoma.

Pedro Yanomami e thë ñ oni

